

1.1 Centrale vraagstelling

Welke bijdrage kan of moet het project “Ler(n)ende Euregio” leveren aan onderstaande sectoren binnen de Euregio Rijn-Waal.

Bespreking geschiedde via werkgroepen met Duitse/Nederlandse experts (namen staan tussen haakjes vermeld) met de bijbehorende vraagstelling.

- Arbeidsmarkt (Jos Frietman en Jochen Bosel)
Aansluiting op vraag/aanbod van deze arbeidsmarkt
- Economie (Rudolph Rohrl en Frits Clappers)
Voorzien in de behoeften van het het Euregionale bedrijfsleven
- Beroepsonderwijs (Roland Katzy en Cristoph Harnismacher)
Bijdrage leveren aan innovatie van het middelbare beroepsonderwijs
- Leer-/werkbedrijven (Jurgen Kaiser en Martin van Boekel)
Verbeteren van de kwaliteit van de beroepsopleiding
- Landelijke politiek (Daniela Grobe, Detlef Zech en Daphne de Wit)
Realiseren van doelstellingen beroepsonderwijs op politiek niveau

1.2 Stand van zaken, adviezen en acties

Arbeidsmarkt

Stand van zaken

Volgens de experts hebben we te maken met een “concrete” arbeidsmarkt, zoals die zich in haar dagelijkse praktijk aan ons toont, dus inclusief conjuncturele schommelingen. De arbeidsmarkt ontwikkelt zich deel autonoom en is deels door ons te beïnvloeden. De experts hebben zich ook de vraag gesteld of er nu sprake is van een gezamenlijke Euregionale arbeidsmarkt of dat er 2 naast elkaar functionerende regionale Duitse/Nederlandse arbeidsmarkten bestaan. Hun antwoorden op deze vragen zijn als volgt.

Push en Pull

We hebben te maken met effecten van Push en Pull.

Push – Ik zoek een baan of een werknemer

Pull – Ik ben een goed gekwalificeerde werknemer of een bedrijf met aantrekkelijke banen, een school met goede opleidingen.

Vraag en aanbod

Het krachtenspel van vraag en aanbod is en blijft bepalend voor de activiteiten van het project Ler(n)ende Euregio.

Advies

Onderneem activiteiten in **relevante arbeidsmarktsectoren**, waaronder Zorg en Detailhandel. (zie ook onderzoek “Actiegerichte arbeidsmarktverkenning van de Euregio Rijn-Waal” door Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt – februari 2010).

Introduceer voor studenten en docenten **verplichte stages/workshops** in het buurland. Hiervoor moeten randvoorwaarden worden gerealiseerd.

(De IHK is overigens van mening dat “verplichten” niet helpt, maar ziet meer in een convenant tussen onderwijs, overheid en bedrijfsleven).

Reageer niet te snel op **conjuncturele schommelingen**, maar kijk als het ware door de conjunctuur heen en ontplooi activiteiten die ook op de wat langere termijn zinvol zijn.

Leg het accent op het ontwikkelen van **Euregionale vakcompetenties** en niet zozeer op generieke competenties.

Ontwikkel een instrument voor **Euregionale monitoring** op basis van betrouwbare Euregionale statistieken. Om die manier kunnen de voor iedere branche/sector belangrijke ontwikkelingen in beeld worden gebracht, systematisch geanalyseerd en gevolgd. De Euregionale monitor is een absolute voorwaarde voor effectieve Euregionale arbeidsmarkt en onderwijspolitiek.

Economie

Stand van zaken

Onze Euregionale economie kenschetst zich door:

- Een structureel gebrek aan vakkrachten (vooral binnen de sector Techniek).
- (ontoereikende) Kwaliteit van degenen die net zijn afgestudeerd en de arbeidsmarkt betreden.

De vraag is dus op welke wijze Ler(n)ende Euregio een bijdrage kan leveren aan de oplossing van dit probleem.

Tevens constateren zij dat het op dit moment zo is dat vooral de Duitsers in Nederland gaan studeren en werken, terwijl dit omgekeerd veel minder het geval is.

Volgens de experts speelt samenwerking zich af op 3 velden, namelijk arbeidsmarkt, bedrijfsleven en onderwijs. In onze Euregio is momenteel sprake van een “psychologische grens”; samenwerking vindt vooral plaats als er een economische noodzaak bestaat, bijvoorbeeld bij tekorten aan arbeidskrachten. Nu is er sprake van een overschot op de arbeidsmarkt is bij de bedrijven minder behoefte om over de grens te kijken en samen te werken.

Dat zal volgens de experts de komende jaren wel gaan veranderen, vanwege:

- Groei van de Euregionale beroepsbevolking (dit in tegenstelling tot de bevolkingsafname in andere delen van beide landen).
- Groei van de Euregionale economie.
- Aanwezigheid van een grensoverschrijdend bedrijvennetwerken (bijvoorbeeld KAN, samenwerkingsverband Kranenburg, Kleve, Emmerich, Nijmegen, Arnhem).

Dit maakt de Euregio Rijn-Waal tot een aantrekkelijke regio met een hoog groeipotentieel.

Advies

Creëer **grensoverschrijdende beroepsopleidingen**. Deze experts sluiten zich aan bij de adviezen van de werkgroep Arbeidsmarkt.

Start **Euregionale stimuleringsprogramma's** om meer leerlingen in de sector Techniek te laten instromen. Hier is de behoefte aan vakkrachten het grootste.

Beroepsonderwijs

Stand van zaken

De experts hebben vooral gekeken naar de situatie omtrent voltijdopleidingen in de meest brede zin van het woord (Berufskolleg, maar ook andere opleidingen als Gymnasium en

Fachschulen) en zich daarbij op het standpunt gesteld dat, wanneer het gaat om opleiden, beroepskwalificaties en praktijkvorming centraal staan. De experts constateren dat al deze opleidingen weliswaar praktijkvorming bieden, maar slechts weinigen dit in Euregionaal/internationaal verband doen.

Advies

Internationale, waaronder Euregionale, **stages** moeten **structureel ingebed** worden in de opleidingen en niet ad-hoc worden uitgevoerd. In verband hiermee moet er een digitale **Euregionale stagebank** worden ingericht door en voor alle betrokkenen (scholen, bedrijven).

Deze stages moeten vooral ten doel hebben om de **Euregionale vakcompetenties** te versterken. De experts adviseren om die reden met name vakdocenten bij de stageprogramma's te betrekken en in mindere mate taaldocenten.

Een dergelijk stageprogramma kan wellicht via een **tandemproject** worden gerealiseerd.

Om ervoor te zorgen dat een dergelijk programma ook werkelijk vast onderdeel wordt van het beroepsonderwijs, is het noodzakelijk om hiervoor een "ondersteunend systeem" in te richten. Dit systeem regelt financiering, bemiddeling tussen Nederlandse en Duitse beroepsopleidingen, Euregionale deskundigheidsbevordering van docenten.

Leer- en werkbedrijven

Stand van zaken

Volgens de experts wordt er, wanneer het gaat om Euregionaal opleiden en praktijkvorming, te weinig gebruik gemaakt van bestaande wet- en regelgeving. Vaak weten bedrijven niet dat en hoe ze werknemers/leerlingen werkervaring kunnen laten opdoen en dan zijn er nog de problemen met taal, verblijf en verblijfskosten. Daarbij komt nog dat de randvoorwaarden om een deel van je opleiding in het buitenland te volgen, niet optimaal zijn.

De kenniscentra of IHK/HK weten onvoldoende welke bedrijven eventueel buitenlandse stagiairs binnen het bedrijf zouden willen plaatsen.

Verder is er binnen de reguliere en leer-/werkbedrijven behoefte aan Transparenz als het gaat om de vraag wat de werknemer uit het buurland kan, mag en doet.

Ook wordt er nog te weinig gedaan aan integratie van lager opgeleiden (met of zonder baan) binnen de Euregionale arbeidsmarkt.

Advies

De Nederlandse KBB's, Duitse IHK/HK en Bezirksregierungen moeten via een **gezamenlijke campagne** het Nederlandse en Duitse bedrijfsleven benaderen, wanneer het gaat om grensoverschrijdend opleiden.

Daarbij moet worden gedacht aan:

- Brochure voor bedrijven over de mogelijkheden om werknemers/leerlingen in het buurland een stage te laten lopen.
- Een wervingsactie onder bedrijven om stageplaatsen te leveren voor studenten uit het buurland.
- Uitwisseling van Duitse en Nederlandse Adviseurs/Berater Beroepsopleidingen; oftewel, bij elkaar in de keuken kijken.

Bevorderen van Transparenz, wanneer het gaat om bi-nationaal/regionaal certificeren. De lijn van de "geautoriseerde werkbeschrijving" wordt onderschreven.

Landelijke politiek

Stand van zaken

Wanneer het gaat om het erkenningsvraagstuk zien de experts twee wegen, namelijk de weg van het politieke signaal en die van de wetgeving.

Op het niveau van de Duitse deelstaat zal het probleem van wetgeving niet het probleem zijn; bi-diplomerij speelt zich vooral op nationaal niveau af en dat ligt een stuk lastiger. Voor het Ministerie van OCW staat mobiliteit van studenten/werknemers, het verwerven van taal-/culturele competenties, alsmede het vraagstuk van wederzijdse erkenning centraal.

Advies/actie

Vertegenwoordigers van OCW, MAGS, Bildungsministerium gaan nauw met elkaar **samenwerken**, wanneer het gaat om het vraagstuk van bi-diplomeren en bi-certificeren. Het MAGS zou toe willen werken naar een "samenwerkingsagenda" met OCW conform de samenwerking MAGS-SZW.

De experts willen het erkenningsvraagstuk in het kader van het project Ler(n)ende Euregio koppelen aan concrete beroepen, bijvoorbeeld Verkoper/Detailhandel of Kok/Horeca en ondersteunen daarbij de lijn van de "**geautoriseerde beschrijving**".

In het verlengde hiervan wil men gaan bekijken in hoeverre **portfolio** als Europass, Metallpass, Jobmap en EVC gebruikt kunnen gaan worden als instrumenten in het kader van regionale certificering.

April/mei 2010 volgt er een meeting IHK/COLO/KBB/OCW/Bildungsministerium/MAGS om verder te spreken over het vraagstuk/format van de "geautoriseerde beschrijving"

1.3 Algemene conclusies/aanbevelingen

Het middel van de "expertmeeting" wordt zinvol geacht. Wellicht is het goed om de volgende keer te werken met **gemengde expertgroepen**.

Alle partners/ministeries geven aan **voorwaarden** te willen creëren, **faciliteiten** te willen leveren en **netwerken** te willen inzetten om het project tot een succes te maken.

Zij adviseren het project om ook gebruik te maken van de **linking pins** tussen de diverse netwerken.